

Vámok és ÁFA az EU-ban

1. Általános bevezetés

Az EU-ban a vámok egyik fő célja az uniós árutermelők védelme a külföldi versenytől (azaz a nem uniós országokból származó áruktól) az importált árukra kivetett adó (az úgynevezett védővámok) révén; ilyen adót tehát nem vetnek ki az EU-ban előállított árukra.

A vámokat tehát csak egyszer kell kivetni - a nem uniós országokból származó áruk behozatalának részeként. A bevételyszerzés (az úgynevezett pénzügyi vámok) célja viszont másodlagos jelentőségű a tagállamok számára, mivel a kivetett vámok 75%-a az uniós költségvetésbe, 25%-a pedig az adott kivető tagállamba kerül.

Az európai vámtarifa másik fontos szempontja, hogy az EU preferenciális megállapodásokat köthet harmadik országokkal a vámok kölcsönös csökkentése és a gazdasági integráció érdekében (szabadkereskedelmi és vámuniós megállapodások). Ezenkívül az EU autonóm vámfelfüggesztéseket és vámkontingenseket biztosít olyan árukra, amelyekre az uniós termelőknek szükségük van (és amelyek az EU-ban nem állnak rendelkezésre vagy nem elegendő mennyiségben), valamint autonóm vámkedvezményeket biztosít a fejlődő országok számára (kereskedelem a segély helyett). Mindez nem lenne lehetséges a nem uniós országokból származó árukra vonatkozó vámok nélkül.

A vámjog másik további célja a nemzetközi ellátási lánc biztonságának védelme. Különösen e célból hozták létre az "engedélyezett gazdálkodó (AEO)" intézményét, és a vámjogban bevezették a kockázatelemzéseket és a kockázatkezelést.

Az ÁFA és a különleges jövedéki adó célja viszont az, hogy bevételt termeljen az állami költségvetés számára. A vámok és az ÁFA esetében ez minden termékre vonatkozik, a különleges jövedéki adók esetében pedig csak bizonyos meghatározott termékekre. Ezen túlmenően az ÁFA a szolgáltatásokra is kiterjed.

2. Vám és ÁFA felmerülése

A vámjogban a behozatal nem kötődik vámtartozás keletkezéséhez; a nem uniós áruk inkább vámfelügyelet alá esnek, amikor a határon átviszik őket. Csak az Unió vámterületére való jogellenes belépésre vonatkozó vámtartozás fogalma a Vámkódex. 201. cikkében (a továbbiakban: "**Vámkódex**") a behozatalt az állam vámkövetelésére utalja, amely a gazdasági vámkonceptciónak megfelelően az áru gazdasági körforgásba való azonnali vagy küszöbön álló belépéséhez kapcsolódik.

A Vámkódex 203. cikk szabályozza a nem uniós áruk kivonását a vámfelügyelet alól. A Németországban és Ausztriában uralkodó vélemény szerint az uniós ÁFA mindig a vámtartozást követi, még szabálytalan vámtartozás esetén is. Ennek megfelelően az EU ÁFA egyfajta vámilleték. Ez a hagyományos nézet azonban nem tartható, mivel a termékek behozatala az ÁFA-irányelv értelmében ügyletnek minősül, és a behozatalnak a tényleges belföldi felhasználás értelmében adókötelesnek kell lennie. Ezt az ÁFA jövedéki jellege követeli meg, amely nem rendelkezik a vámjogra jellemző vámfelügyeletről vagy biztosítékról. A behozatal a termékek szabad forgalomba bocsátása abban az értelemben, hogy a termékek ténylegesen belföldi felhasználásra kerültek a gazdasági körforgásba.

3. Az import ÁFA levonása

A német ÁFA-törvény („**UStG**”) 15. cikk 1. bek. 2. pont vagy az 12. § (1) bekezdés 2. pont a) alpontja szerint az előzetesen felszámított ÁFA levonási jog feltétele, hogy a ÁFA-t megfizették. Ezzel szemben áll az ÁFA-irányelv 168. cikk e) pontja, mivel eszerint csak az importált ÁFA-t kell megfizetni. A Veleclair-ügyben hozott ítéletében (EBH 2012.03.29., C-414/10) az EB kimondta, hogy az áfa megfizetésének német (és osztrák) követelménye ellentétes az áfa-irányelvvvel, ezért nem alkalmazható.

Az ÁFA-irányelv nem írja elő, hogy a behozatali ÁFA-t meg kell fizetni, mielőtt levonás útján visszaigényelhető lenne. Az irányelv alapvető érvelése a következő: "Az importált ÁFA levonására vonatkozó szabályok célja, hogy a kereskedők teljes mértékben mentesüljenek a gazdasági tevékenységük során

fizetendő vagy megfizetett ÁFA alól. A közös ÁFA-rendszer tehát teljes semlegességet biztosít valamennyi gazdasági tevékenység adóterhe tekintetében, függetlenül azok céljától és eredményétől, feltéve, hogy ezek a tevékenységek maguk is ÁFA-kötelesek. A fenti megfontolásokra tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre az a válasz adandó, hogy a hatodik irányelv 17. cikke (2) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy az nem teszi lehetővé a tagállamok számára, hogy az import ÁFA levonási jogát az adó fizetésére kötelezett személy általi tényleges előzetes megfizetésétől tegyék függővé, amennyiben ez a személy egyben az adó levonására jogosult személy is." Az adólevonási rendszer célja, hogy elkerülhető legyen minden olyan - akár csak átmeneti - teher, amely akkor merülne fel, ha az importált ÁFA-t csak a megfizetését követően lehetne előzetesen felszámított adóként levonni.

Ez a döntés arra készítette a német jogalkotót, hogy módosítsa az UStG 15. § (1) bekezdés 1. mondatának 2. pontját, és összhangba hozza azt az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlatával. Mivel az alapügyben eljáró bíróság szerint nem történt adócsalás vagy adócsalási kísérlet, az adósemlegesség elvével nem tekinthető összeegyeztethetőnek az a szankció, hogy a már megfizetett ÁFA újbóli megfizetését írják elő anélkül, hogy ez a második megfizetés az importált ÁFA levonására jogosítana.

4. Import ÁFA levonás az értékesítési jogtól függően

A jelenlegi gyakorlat szerint a kereskedő csak akkor vonhatja le az áfát előzetesen felszámított adóként, ha a harmadik országból származó terméket a vám- és adójogszabályok szerinti szabad forgalomba bocsátást követően a belföldi üzleti területén saját ügyleteinek lebonyolítására kívánja felhasználni, ami a behozatal időpontjában, azaz a harmadik országból származó termék szabad forgalomba bocsátásakor rendelkezési jogosultságot feltételez.

Ez a nézet ellentmond az uniós jognak, amely az ÁFA tekintetében nem hivatkozik sem a szolgáltatás tárgyára, sem a rendelkezési jogra. A hamburgi adóhatóság 2012.12.19-i 5 K 302/09. sz. ítélete szerint az adóalany vállalkozót általában akkor illeti meg az adólevonási jog, ha ő az áfa kötelezettje, és ezt a behozatali adómegállapító határozat bizonyítja.

